

Eesti Noorsootöötajate Kogu

Eesti Noorsootöötajate Kogu arvamus seoses Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga nr 8-1/20/286

Eesti Noorsootöötajate Kogu on seisukohal, et Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõus ja seletuskirjas, sh Haridus- ja Noorteameti põhimääruse tööversioonis on

- 1) noortevaldkonna teemad esindatud ebapiisavalt
- 2) kavandatud muudatusi ei ole tehtud valdkonna osapooli kaasavalt, avatult ega läbipaistvalt
- 3) kavandatud muudatusi ei ole põhjendatud selgelt ega veenvalt, arvestades noortevaldkonna seniseid arenguid ja jätkusuutlikkust tulevikus.

Nimetatud põhjustel ei toeta Eesti Noorsootöötajate Kogu esitatud eelnõu ning teeb ettepaneku protsessi ning otsuste ülevaatamiseks ja eelnõu muutmiseks.

Eesti Noorsootöötajate Kogu juhib tähelepanu asjaolule, et noortevaldkonna katusorganisatsioonid tegid pöördumise haridus- ja teadusministeeriumile seoses ühendameti loomise protsessi info vähesuse ning küsimustega valdkonna edasise käekäigu ja arengute osas 16. novembril 2019 (Lisa 1), millele said üldsõnalise tänu ja vastuse 13. detsembril 2019 (Lisa 2), kus kutsuti üles “üheskoos uut väljakutset vastu võtma”. Eesti Noorsootöötajate Kogu pöördus täiendavate küsimustega ministeeriumi poole 18. detsembril 2019 (Lisa 3), tundes huvi, millal valdkonna partnerid protsessi realselt kaasatakse. Projektijuht K. Mikiver leidis meiega aja kohtumiseks 29. jaanuaril 2020 – selleks ajaks oli käesolev eelnõu kõigi kavandatud muudatustega juba kooskõlastusringil. Kohtumisel projektijuhiga selgus, et valdkondlike partnerite kaasamine on kavandatud alles mais 2020, mis peaks kokku langema eelnõu Riigikogus menetlemise ajaga. Jääb selgusetuks, miks haridus- ja teadusministeerium oma valdkondlikke strateegilisi partnereid nii oluliste ümberkorralduste kavandamise protsessi juurest eemale hoiab. Avatus, koostöö ja kaasamine on noortevaldkonna, aga ka Eesti avaliku teenistuse olulised põhimõtted, mida kõne all olevaid otsuseid ette valmistades on meie hinnangul tõsiselt eiratud.

Eesti Noorsootöötajate Kogu soovib lisaks märkida, et kavandatavad muudatused, mis tuginevad Eesti Rakendusuringute Keskuse Centar teostatud ühendameti loomise analüüsile (2019), lahendavad suures osas ministeeriumi väljakutseid paremini korraldada ministeeriumi haldusala rakendustasandi toimimine. Ministeeriumi strateegilise partnerina mõistame seda vajadust, ent meile on ebaselge, milliseid valdkondlikke probleeme muudatused lahendavad või milliseid muutusi omakorda kaasa toovad – selle kohta analüüs puudub. Läbiviidud analüüsist nähtub, et dubleerimist teenuste mõttes noortevaldkonna toimivas süsteemis ei ole (v. a täienduskoolitused). Kattuvus sihtgruppide osas on mõistagi olemas, samas kattuvad sihtgruppid ilmselt ka kultuuri- ja haridusvaldkonnas või sotsiaal- ja kultuurivaldkonnas, mis ei peaks olema põhjus ka nende valdkondade rakendustasandite kokkuliitmiseks. Ainus tehtud sisuline argument

Eesti Noorsootöötajate Kogu

mitteformaalõppe ja formaalõppe sidususe loomisest on huvipakkuv, kuid seame kahtluse alla, et see on saavutatav ainult korralduslikult inimeste samasse osakonda tööle paigutamisega, nagu eelnõu lubab mõista.

Samal ajal, kui kavandatakse muudatusi korralduses, ei saa unustada valdkondade sisust tulenevaid erisusi, arenguid ja vajadusi. Noortevaldkonna katusorganisatsioonide poolt 16. novembril 2019 ministeeriumile saadetud pöördumises on nendele teemadele tähelepanu juhitud, kuid tulemusteta. Praegune ühendameti loomise plaan (eelnõu), mis tugineb eespool nimetatud Centari analüüsile, on selge rõhuasetusega haldusfunktsioonidel, mitte valdkondade sisul, st haridusel ning noortevaldkonnal.

Eeltooduga seoses teeme ettepaneku üle vaadata kavandatud muudatuste liiga tormakas ajakava ning kavandada sisse piisav aeg konsultatsioonideks valdkondlike strateegiliste partneritega, analüüsivaks põhjalikult valdkondade sisulisest toimimisest tulenevaid vajadusi (sh uute arengukavade valguses), aga ka kasu ja riske, mida ühendameti loomine haridus- ja noortevaldkonnale sisuliselt kaasa võib tuua. Toome meie eespool esitatud põhjendused ja arutelu konkreetset eelnõu seletuskirja konteksti:

1. Tuua punktis 2 “Seaduse eesmärk” all välja sisulised eesmärgid, mida soovitakse asutuste liitmisega noortevaldkonna, sealhulgas noorsootöö valdkonna jaoks lahendada, millist probleemi noortevaldkonna, sh noorsootöö valdkonna jaoks lahendatakse ja milliseid tõenäolisi kaasnevaid probleeme põhjustatakse.

Selgitus: eelnõu toob välja mitmed juhtimisskeemi tulemuslikumaks muutmisega seotud aspektid, kuid sisulised aspektid on jäänud vajalikul määral avamata. Nagu eelnõu seletuskirjast nähtub, tuginevad kavandatavad muudatused 2019. aasta teises pooles läbi viidud analüüsile. Analüüsi punktis 1.2 on välja toodud, et peamise probleemina, mida konsolideerimisega lahendatakse on HTMi poliitika rakendamise tasandi killustatus – nt rakendustasandi organisatsioonide tegevusvaldkonnad, funktsioonid ja nende poolt teenindavad kliendigrupid on osaliselt kattuvad, mis võib tekitada ebavajalikku kompetentside dubleerimist; HTMil on raske saada valitsemisalas toimuvast terviklikku ülevaadet, ülesannete delegerimine rakendustasandile tekitab segadust jne. Eesti Noorsootöötajate Kogu seisukoht on, et analüüs keskendub juhtimisküsimustele ja korralduslikele probleemidele ning pakub mõningaid lahendusi nende lahendamiseks. Analüüs ei sisalda valdkonnaülest sisuanalüüsi ning ei kaalu ümberkorralduste mõju haridus- ja noortevaldkonnas.

2. Täiendada seletuskirja punkti 3 lõiku 2 (lk 4) ja sõnastada järgmiselt: “Lisaks kvaliteetsete teenuste pakkumisele on oluline, et noorte- ja haridusvaldkonna konsolideerimisel säiliks seniste asutuste töötajate tugev kompetents ja konstruktiivne tööõhkkond. Sel eesmärgil on juba ühendameti moodustamise ettevalmistusfaasis ühendametisse koonduvate asutuste töötajad kaasatud projekti juhtrühma, töörühma ja tugiteenuste valdkondlikesse töörühmadesse **ning**

planeeritakse konsolideeritavate asutuste tugeva valdkonna spetsiifilise kompetentsiga töötajatele potentsaalsed ametikohad ühendameti struktuuris. Lisaks kaasatakse põhiteenuste puhul, mida seni osutasid erinevad asutused, teenuse ülesehituse ja pakkumise aruteludesse laiem ring töötajaid ja valdkonna eksperte teistest sektoritest.”

Selgitus: tugev töötajate kompetents on koondunud nii Eesti Noorsootöö Keskuses kui ka SA Archmedese noorteagentuuris juhtide tasandile ja samas on risk asutuste kokkuliitmisel kompetentside kadumiseks sel tasandil just kõige suurem. Seetõttu on eriti oluline tagada, et sel tasandil on kompetentside kadu minimeeritud potentsiaalsete ametikohtade määratlemisega.

3. Täiendada seletuskirja punkti 1.1.1. (lk 7) alalõiku pealkirjaga "Noortevaldkond" "1) noorsootöö (huviharidus, huvitegevus, noorsootöö koolis, mobiilne noorsootöö, laagrid ja malevad, avatud noorsootöö, erinoorsootöö, **noorteühingud ja -organisatsioonid, noorteprojektid, noorte osaluskogud, noortefotöö, kultuuriline noorsootöö, erinoorsootöö ehk noorsootöö haavatavate sihtrühmadega jne) korraldamine ja arendamine;**"

Selgitus: praeguses seletuses on noorsootöö piiritletud väga kitsa loeteluga, mis põhjustab valdkonna esindajatel põhjendatud küsimusi valdkonnast arusaamise kitsenemise kohta. Seetõttu peame oluliseks, et loetelu hõlmab olulisi noorsootöö tegevussuundi.

4. Täiendada seletuskirja sama punkti sama alalõiku jaotisega 6 ning sõnastada järgmiselt: "**6) Valdkonna strateegiliste partnerite toetamine, nende kaasamine ja võimestamine**".

Selgitus: noortevaldkonna, sh noorsootöö üheks oluliseks põhimõtteks on kaasamine. Selleks, et seda efektiivselt teha on vajalik valdkonna strateegiliste partnerite suunas tegevus määratleda teenusena ning tagada partnerite võimekus ja kaasatus.

5. Täiendada seletuskirja punkti 1.1.2. (lk 8) "Ühendameti struktuuri põhimõtted" esimest lõiku ja asendada järgneva lõiguga. "Ühendametisse on kavandatud luua sisuüksused, kus täidetakse teenuste arendamise, teenuste pakkumise ja teenuste pakkumise toetamisega seotud ülesandeid. Igasse üksusesse kuuluvad osakonnad vastavalt sisuteenuste jaotusele. **Ühendametisse luuakse muuhulgas noortevaldkonna sisuüksus, mille ülesandeks on noorsootöö teenuste pakkumine ja arendamine.**"

6. Täiendada seletuskirja punktis 6.7 (lk 17) "Muud kaudsed või otsesed mõjud" toodud tabelit punktiga 10 alljärgnevalt:

"10. Riski nimetus: Noortevaldkonna ja noorsootöö distsipliini hägustumine ja marginaliseerumine.

Selgitus: asutuses noortevaldkonna ja noorsootöö teenuste paiskamine erinevatesse korraldamise- või funktsioonipõhistesse sisuüksustesse ja osakondadesse killustab valdkonda ja viib selle marginaliseerumiseni.

Eesti Noorsootöötajate Kogu

Võimalikud maandamismeetmed:

**** Asutuses noortevaldkonna asepeadirektori postisiooni loomine.***

**** Lisaks eelnevale noortevaldkonna/noorsootöö osakonna loomine."***

Selgitus punktidele 5 ja 6: praeguse seletuskirja sõnastuses puudub selge indikatsioon noortevaldkonna, sh noorsootöö kui eraldiseisva distsipliini säilimisele. Sealjuures ei ole sõnastatud noortevaldkonna, sh noorsootöö jaoks olulist võtmeriski, milleks on valdkonna hägustumine ja marginaliseerumine. See on omakorda andnud noorsootöö maastikul ainek tõsiseks mureks noortevaldkonna ja noorsootöö hajumise pärast. Valdkonda on pühendumusega arendatud 20 aastat ning Eesti noorsootöö on tunnustatud ka mujal maailmas. Koostöö eri partnerite vahel ning hea sünergia on toimiv juba täna – me ei mõista, miks olemasolevat toimivat süsteemi peab lõhkuma, aga kui muutused on ministriumile vajalikud, siis soovime, et need oleks tehtud kaalutletult ja kaasavalt ning valdkonna arenguid ja huve silmas pidades. Noorsootöötajate jaoks, sh huvijuhtide, laagrijuhtide, noorsootöö erialasid õpetavate ülikoolide õppejõudude ja uurijate, kohaliku omavalitsuse noorsootöö korraldajate jt jaoks, keda Eesti Noorsootöötajate Kogu esindab, on oluline, et säilib konkreetne riigipoolne partner rakendustasandil, kellel on nii otsustusõigus kui ka valdkondlik kompetents. Noorsootöö organisatsioonide või noorsootööasutuste esindajatele jt partneritele ei ole kindlasti selgem ega mugavam valdkonna küsimustes hakata tulevikus käima ühendameti erinevate osakondade vm üksuste vahel. Meie seisukoht on, et noortevaldkond, sh noorsootöö vajab juba praeguses eelnõu etapis selget indikatsiooni, et valdkond kui selline jätkub ühtsena, struktuuris nähtavana ning jätkusuutlikuna. Soovime näha, et noortevaldkonna jaoks on struktuuris ette nähtud noortevaldkonna asepeadirektori positsioon ning noortevaldkonna/noorsootöö osakond.

Lugupidamisega

Ilona-Evelyn Rannala
Eesti Noorsootöötajate Kogu
juhatuse esimees

Lisa 1: Noorteorganisatsioonide pöördumine 16. novembril 2019

Lisa 2: Vastuskiri noorteorganisatsioonide ühispöördumisele 13. detsembril 2019

Lisa 3: Eesti Noorsootöötajate Kogu pöördumine Haridus- ja Teadusministeeriumile 18. detsembril 2019